

Torsdagen den 11 januari

Kl. 16.00

Torsdagen den
11 januari 1973.

§ 1 Upplästes följande till kammaren inkomna ansökningar:

Till riksdagens kammare

På grund av utrikes resa anhåller jag om ledighet från riksdagsarbetet under tiden den 11–22 januari.

Stockholm den 11 januari 1973

Ola Ullsten

Till riksdagens kammare

Jag anhåller om tjänstledighet från riksdagsmannauppdraget under tiden 11–22 januari 1973 för resa till Hanoi, Nordvietnam.

Stockholm den 11 januari 1973

Bertil Zachrisson

Kammaren biföll dessa ansökningar.

§ 2 Interpellation nr 1 ang. händelseutvecklingen i Indokina, m. m.

Ordet lämnades på begäran till

Fru DAHL (s), som yttrade:

Herr talman! De fruktansvärda terrorbombningar, som USA under julhelgen 1972 riktade mot Hanoi och Haiphong, har öppnat ögonen hos allt fler för vad som verkligen pågår i Vietnam och det övriga Indokina.

Under de tolv dagarna mellan den 18 och 29 december 1972 fälldes 40 000 ton bomber, vilket i sprängkraft motsvarar två Hiroshimabomber, över Nordvietnams två största städer och mest tätbefolkade områden. Bostadskvarter med en befolkningstäthet på upp till 30 000 invånare per kvadratkilometer, sjukhus, daghem, skolor och andra undervisningsinstitutioner, religiösa och kulturella anläggningar, fabriker och kommunikationscentra utsattes för upprepade och systematiska anfall med outhärliga mänskliga lidanden som följd.

Julhelgens terrorbombningar mot Hanoi och Haiphong kom också som en fruktansvärd bekräftelse på den misstanke som många hyst: att USA:s överläggningar med Nordvietnam under hösten 1972 bara varit ett led i ett valtaktiskt spel. Fredsförhoppningarna hos miljoner människor i Vietnam, Laos och Cambodja, i USA och i resten av världen hade cyniskt utnyttjats för att säkra president Nixons omval. När detta väl var ett faktum visade USA:s politiska ledare åter sina verkliga avsikter: att med våld tvinga folken i Indokina till underkastelse, till en fred utan frihet och självbestämmanderätt. De nu återupptagna fredsförhandlingarna förs medan terrorbombningarna fortsätter söder om 20 breddgraden liksom i

Sydvietnam, Laos och Cambodja. De förs under det klart uttalade hotet om nya upptrappningar om Vietnams folk inte accepterar en fred på USA:s villkor. Klarare kan den hänsynslösa stormaktspolitiken, föraktet för ett litet folks självbestämmanderätt, inte uttryckas.

Dessa USA:s medvetna handlingar utgör avskyvärda brott mot all mänsklig moral och mot det skydd för respekten för den enskilda människans värde och de små nationernas självbestämmanderätt, som vi sökt bygga upp genom folkrätten och arbetet inom FN. Därför har de med rätta väckt förtvivlan, sorg och vrede. I vårt land har dessa känslor omsatts i en nationell manifestation av solidaritet med Vietnams folk, som saknar motstycke. Också i många andra länder höjs nu, starkare än någonsin, protesterna mot USA:s krig i Vietnam, kraven på att USA upphör med terrorbombningarna och undertecknar det fredsavtal, varom båda parter förklarade sig vara ense i oktober 1972.

Ändå utgör terrorhandlingarna under julhelgen bara ett led i det folkmords- och miljömordskrig, som USA bedrivit mot Indokinas folk under många år och som vi ännu inte ser något slut på. Detta krig, där världens rikaste nation använder sig av den moderna teknikens alla landvinningar, förs framför allt från luften. Dess teknik är inte endast massbombning, som urskillningslöst drabbar civila och militära mål. Det riktar sig också medvetet mot civila mål och mot den mänskliga miljön, såsom då dammar och bevattningsanläggningar bombades sommaren 1972, då skolorna precisionsbombades vid höstterminsstarten 1972, då skörden och skogarna förstörs genom giftbesprutningar och brandbomber eller då jorden ödeläggs genom bombkratrar och jättestora jordförstö-ringsmaskiner. I detta krig utnyttjar USA också sedan länge systematiskt sådana vapen – kulbomber, napalm- och fosforbomber m. m. – som enbart syftar till att döda eller skada människor och som orsakar omänskliga lidanden.

Fram till augusti 1972 hade bomber med en sammanlagd sprängkraft av 7 1/2 miljoner ton använts i hela Indokina. Läger man därtill bombningarna under hösten 1972 – ca 800 000 ton – kommer man upp till mer än 8 miljoner ton sammanlagt. Det innebär att Indokinas städer och byar hittills utsatts för bomber som i sprängkraft är minst 200 gånger kraftigare än de som fälldes över Hanoi och Haipong under julhelgen eller som motsvarar minst 400 Hiroshimabomber. Om de nu kända siffrorna omsätts i mängder bomber per person får man följande uppgifter:

65 à 70 kg per person i Nordvietnam

160 à 165 kg per person i Sydvietnam

20 kg per person i Cambodja (t. o. m. 1971)

430 kg per person i Laos (t. o. m. 1971).

Därtill kommer artilleribeskjutningen från marken och från den amerikanska flottan, som i sprängkraft motsvarar ungefär samma mängd.

Samtidigt med att krigshandlingarna fortsätter har de amerikanska krigsmaterielleveranserna till fascistregimerna i Saigon, Laos och Cambodja ökat mycket kraftigt och den politiska terrorn i Sydvietnam intensifierats. 10 000-tals människor har under de senaste månaderna satts i fängelse eller koncentrationsläger. Tortyr och mord förekommer dagligen. En masslikvidation av de politiska fångarna förbereds. Vad som

pågår är ingenting annat än ett försök att fångsla och förintä alla dem som skulle kunna framträda som representanter för befrielseörelsen eller de s. k. neutrala krafterna efter ett fredsslut. Om detta får fortgå kommer det inte att finnas många kvar som kan bära upp ett demokratiskt styrelseskick och leda återuppbyggnaden i södra Vietnam. Också genom dessa handlingar demonstrerar USA och Saigon sitt förakt för människovärdet och sin ovilja att acceptera en fredlig politisk lösning, som bygger på respekt för det vietnamesiska folkets självbestämmanderätt.

Dessa brott mot mänskligheten kan inte tillåtas fortsätta. Jämsides med de manifestationer, som nu genomförs av enskilda och organisationer i vårt land liksom i många andra länder, måste regeringen öka ansträngningarna att tillsammans med andra länders regeringar förmå USA att upphöra med alla angreppshandlingar i Indokina och underteckna ett fredsavtal som garanterar de indokinesiska folkens rätt att bestämma i sina egna länder. Likaså måste arbetet på att förstärka det folkrättsliga skyddet mot denna sorts krigföring intensifieras. Internationella aktioner för att rädda de politiska fångarna i Sydvietnam måste omedelbart genomföras. Det materiella stödet till Demokratiska republiken Vietnam och Republiken Sydvietnams provisoriska revolutionära regering måste ytterligare ökas för att möta de behov som orsakas av massförstörelsen under den senaste tidens bombningar, evakueringen av städerna i Nordvietnam och ansvaret för den civila administrationen i ständigt växande områden i Sydvietnam.

Med anledning av vad som anförts i interpellationen vill jag till herr utrikesministern rikta följande frågor:

Vill herr utrikesministern redovisa den svenska regeringens syn på den senaste tidens händelseutveckling i Indokina samt vid fredsförhandlingarna i Paris?

Vill herr utrikesministern redovisa vilka åtgärder i syfte att förstärka det folkrättsliga skyddet mot omänskliga och miljöhotande krigföringsmetoder som den svenska regeringen vidtagit eller planerar, inklusive de initiativ som föranleds av den senaste tidens amerikanska terrorhandlingar i Indokina?

Är den svenska regeringen beredd att ta initiativ till internationella aktioner för att stoppa den påbörjade och hotande massakern på de politiska fångarna i Saigonjuntans fångelser?

Är den svenska regeringen mot bakgrunden av de mänskliga lidanden och den svåra materiella förstörelse som de amerikanska bombningarna förorsakat beredd att ytterligare öka det materiella biståndet till Demokratiska republiken Vietnam och Republiken Sydvietnams provisoriska revolutionära regering?

Denna anhållan bordlades.

§ 3 Interpellation nr 2 om malmbrytning i Kaunisvaara

Ordet lämnades på begäran till

Herr ÖHVALL (fp), som yttrade:

Herr talman! I Pajala kommun har nästan hela befolkningen varit

beroende av jord- och skogsbruk. Omställningen inom dessa näringar väntas resultera i att folkmängden sjunker från 10 800 invånare år 1970 till 4 800 år 1980 enligt länsstyrelsens prognos i BD 80, en folkminskning på 60 procent. Av dem som är kvar i kommunen är var tredje pensionär i slutet på prognosperioden. Om den negativa utvecklingen får fortsätta brister underlaget för både samhällsservice och kommersiell service i kommunen. Pajala bör ha minst 7 000 invånare 1980, anser länsstyrelsens planeringsråd, men för att uppnå det målet måste 700 nya arbetstillfällen skapas.

Sedan lång tid tillbaka har befolkningen i Pajala hoppats på exploatering av Kaunisvaara malmfält. I de förslag till sysselsättningsfrämjande åtgärder som presenteras i Länsplan 70 har projektet också tagits med.

Staten är ägare till malmen, och LKAB har hittills inte funnit anledning att engagera sig, eftersom man ännu har järnmalm tillgänglig för lönsammare brytning. Men Pajala, som har strategisk betydelse för Norrbottens inland, måste räddas från utarmning medan detta ännu är möjligt. En samhällsekonomisk totalbedömning, där hänsyn tas till fördelar och nackdelar för samhället, torde leda fram till högt brytvärde på Kaunisvaaramalmen.

Med stöd av det anförda anholder jag om kammarens tillstånd att till herr industriministern få ställa följande fråga:

Är industriministern beredd att med hänsyn till sysselsättnings- och befolkningsutvecklingen i Tornedalen pröva frågan om malmbrytning i Kaunisvaara med invägning av samhällsekonomiska faktorer?

Denna anhållan bordlades.

§ 4 Interpellation nr 3 ang. bevarandet av gamla ort- och sockennamn i det nya fastighetsregistret

Ordet lämnades på begäran till

Herr FÄGELSBO (c), som yttrade:

Herr talman! 1968 års riksdag beslöt om en reformering av fastighetsregistreringen. Därigenom skall fastighetsregistret bli enhetligt för hela landet och ha ett enhetligt beteckningssystem. Fastighetsbeteckningen skall vara lokaliserande, dvs. i fastighetsbeteckningen skall ingå namn med anknytning till allmänt kända geografiska begrepp. Kommunen skall vara registerområde. ADB-tekniken skall användas för det nya registret.

Det nya fastighetsregistret har vällat stor oro beträffande möjligheterna att bevara gamla ort- och bynamn. Denna oro är i viss mån befogad då från huvudregeln om namnens införande i fastighetsregistret finns vissa undantag. Bl. a. har det ansetts att huvudregeln bör brytas i följande fall:

1. När namnöverensstämmelse uppstår mellan by- och hemmansnamn i skilda socknar men inom samma kommun.
2. När trakten bedöms vara för liten för att bli allmänt känd i orten eller medge kartredovisning.

3. När traktnamnen är så långa att de medför problem vid ADB-behandling.

Även i vissa andra fall sker undantag.

De gamla namnen på byar och socknar har stort kulturhistoriskt värde. Det vore därför synnerligen olyckligt om namnen successivt skulle försvinna genom en administrativ förändring av den typ som nu pågår inom fastighetsregistreringen. Det kan ifrågasättas om de möjligheter som finns till marginalanteckningar av ortnamn på sikt kommer att visa sig vara tillräckliga för att bibehålla namntraditionen.

Frågan om ortnamnens bevarande i den nya fastighetsregistreringen har flera gånger varit föremål för riksdagens prövning (3 LU 1968:5, CU 1971:15 och CU 1972:4). Riksdagen har ansett att de åtgärder som vidtagits varit tillräckliga för att nå det åsyftade resultatet att bevara ortnamnen. Om så inte skulle visa sig vara fallet synes emellertid ett stort kulturvärde för alltid ha gått förlorat.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till herr civilministern få ställa följande frågor:

1. Anser statsrådet att tillräckliga garantier finns vid genomförandet av det nya fastighetsregistret för att bevara alla gamla ort- och sockennamn?

2. Finns någon möjlighet att i efterhand göra justering i registrens uppläggning om reformen visar sig få icke önskade effekter ur kulturhistorisk synvinkel?

Denna anhållan bordlades.

§ 5 Interpellation nr 4 ang. språkstudierna i gymnasieskolan

Ordet lämnades på begäran till

Herr RICHARDSON (fp), som yttrade:

Herr talman! 1960-talets skolreformer har medfört att studiet av de moderna främmande språken blivit betydligt mera varierat än vad fallet varit tidigare, då studiegångarna var fasta och gruppbildningarna relativt stabila. Vid sidan av det obligatoriska nybörjarspråket engelska förekommer nu de s. k. B- och C-språken i vissa årskurser. Flertalet elever i grundskolan väljer tyska som andra språk och en mindre del franska. Detta leder till att vissa elever i gymnasieskolan läser franska och andra tyska som C-språk. Därtill förekommer ett flertal andra språk som C-språk, olika vid olika skolor.

Vi har sålunda ett relativt brokigt mönster av språkstudier i gymnasieskolan. Eftersom det sker förskjutningar i elevernas val av språk från år till år förändras detta mönster ständigt, vilket självfallet leder till svårigheter när det gäller att få en korrekt och aktuell överblick över situationen. Till detta kommer att ett ökande antal elever – bl. a. i syfte att försäkra sig om ett så konkurrenskraftigt slutbetyg som möjligt – väljer bort C-språket efter endast ett läsår.

Ett flexibelt system av språkstudier i gymnasieskolan har visserligen uppenbara fördelar men det har lika uppenbara nackdelar. Bland dessa

kan nämnas skolans skyldighet att av schematekniska och ekonomiska skäl anordna samläsning för elever från olika linjer vilket leder till alltför heterogena grupper med avseende på såväl elevernas förkunskaper som kursernas innehåll. Det förekommer sålunda inte sällan att elever från ekonomiska, humanistiska och tekniska linjer tvingas till samläsning, vilket självfallet är högst olyckligt då språkstudierna bör anpassas efter linjernas speciella inriktning. Till dessa olägenheter kommer med nödvändighet de i pedagogiskt avseende inte mindre väsentliga olägenheter som består i de ständiga lärarbytena.

Den aktuella situationen beträffande gymnasieskolans språkundervisning är sålunda den, att det är svårt att få en uppfattning om i vilken utsträckning eleverna ägnar sig åt studier i olika främmande språk och därmed också vilka språkfärdigheter eleverna har när de lämnar skolan. En redogörelse för i vilken omfattning olika elevgrupper läser olika språk, hur länge dessa språkstudier pågår samt vilket resultat eleverna uppnår vore därför högst angelägen och värdefull.

Med hänvisning till det anförda hemställes om tillstånd att till herr utbildningsministern få ställa följande frågor:

1. Vilken omfattning har studiet av de olika B- och C-språken i gymnasieskolan?
2. I vilken utsträckning väljs C-språket bort efter årskurs 1 i gymnasieskolan?
3. I vilken utsträckning uppnås de mål för språkstudierna i gymnasieskolan som finns uttryckta i läroplanerna? Ger studiet av ett C-språk under endast ett år rimligt utbyte av elevernas och skolans insatser?

Denna anhållan bordlades.

§ 6 Interpellation nr 5 ang. ungdomens arbetsmarknadssituation

Ordet lämnades på begäran till

Herr JOHANSSON i Skärstad (c), som yttrade:

Herr talman! Situationen på arbetsmarknaden har varit bekymmersam i ett par år. Den betydande arbetslösheten har uppmärksamats och diskuterats i en mängd skilda sammanhang. Inte minst har då uppmärksamheten riktats mot förhållandena för den yngre arbetskraften.

I det kärva läget har många företag lagt om sin anställningspolitik, så att man inte anställer några nya personer. Man slår främst vakt om den arbetsstyrka man har, vilket i och för sig är förståeligt och välmotiverat. De unga som söker sig ut på arbetsmarknaden blir dock på detta sätt i stor utsträckning lämnade åt sitt öde. Detta kommer troligen att ha effekter lång tid framöver då man därigenom nära nog förstör en hel generation. Den osäkerhet som de unga känner leder till en otrygghet som inte kan accepteras från vare sig sociala eller allmänt mänskliga utgångspunkter.

Samhället har givetvis inte varit helt passivt inför denna situation. Inom inrikesdepartementet har ett visst arbete satts i gång för att råda bot på den uppkomna situationen. Åtgärder av sådan typ som den s. k.

femkronan och hela det paket som föreslås i Ds In 1972: 21 Ungdom och arbete utgör exempel på samhällseliga initiativ för att komma till rätta med problematiken. Detta utredningsarbete är för närvarande föremål för remissbehandling.

Det framstår som synnerligen angeläget att kraftfulla åtgärder snabbt sätts in för att komma till rätta med ungdomsarbetslösheten. Åtgärderna måste inriktas på såväl att förbereda ungdomarna för arbetsmarknadens krav som att öka företagens möjligheter och vilja att anställa unga människor.

De förslag som för närvarande har arbetats fram inom inrikesdepartementet förefaller i och för sig vällovliga, men det kan ifrågasättas om de kommer att utgöra ett tillräckligt stöd för ungdomarna i den allt starkare strukturomvandlingen.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till herr inrikesministern få ställa följande fråga:

Vilka åtgärder kommer statsrådet att vidtaga för att underlätta ungdomens arbetsmarknadssituation i ett allt kärvare läge?

Denna anhållan bordlades.

§ 7 Interpellation nr 6 om förhindrande av anstötliga radio- och TV-program

Ordet lämnades på begäran till

Herr JOHANSSON i Skärstad (c), som yttrade:

Herr talman! Vi har här i landet en statskyrka, och den kristna livsåskådningen är sedan århundraden det fundament på vilket hela vårt samhälle vilar. Man har därför rätt att fordra respekt för de kristna värdena. Men i det avscendet brister det tyvärr mycket hos de ansvariga för våra eterburna massmedier.

I samband med den debatt om radio- och TV-programmen som fördes här i riksdagen under slutskedet av höstsessionen 1972 uttalade radiochefen Otto Nordenskiöld att han såg allvarligt på frågan om radio- och TV-programmens kvalitet. Det är då så mycket mer anmärkningsvärt och i högsta grad beklagligt att ett sådant program som bjöds TV-tittarna måndagen den 8 januari i år kunnat godkännas av de ansvariga. Inslaget hade rubriken Heta feta linjens supershow och uppfattades av många människor som en ren hädelse av de kristna värdena. Det föreställde uppenbarligen ett möte med Maranatarörelsen eller liknande, och man spelade där något slags uppjazzad musik, samtidigt som de medverkande sträckte händerna mot höjden och på ett högst anstötligt sätt blandade in Guds namn i sångtexterna, som då och då avbröts av höga hallelujarop. Några medverkande som spelade poliser låtsades ingripa när mötesdeltagarna blev alltför bråkiga. Slutligen lät den som ledde den osmakliga föreställningen sin badkappa slå upp och stod helt naken framför den applåderande publiken och de skrattande poliserna.

Enligt min mening innebär sådana program ett upprörande missbruk av det förtroende som givits dem för TV ansvariga. Föreställningar av det

Nr 3

Torsdagen den
11 januari 1973

slaget kan bara verka nedrivande, de är kultur- och religionsfientliga, och de främjar dålig smak. Dessutom tycks de vara tillkomna enbart för att grumla och försämra tittarnas känsla för hyfs och anständighet.

Det kan i sammanhanget tilläggas att antalet anmälningar till radionämnden under 1972 var rekordartat samt att 236 av dessa anmälningar ännu vid årsskiftet inte hade hunnit behandlas.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till herr utbildningsministern ställa följande fråga:

Är statsrådet beredd att inför upprättandet av nytt avtal med Sveriges Radio medverka till att en kommission tillsätts med uppgift att se till att programmen utformas så, att framförande av anstötliga program i våra massmedier i fortsättningen förhindras?

Denna anhållan bordlades.

§ 8 Interpellation nr 7 om åtgärder för att uttrycka solidaritet med det vietnamesiska folket

Ordet lämnades på begäran till

Herr HERMANSSON (vpk), som yttrade:

Herr talman! De av USA:s president beordrade bombningarna fortsätter med stor intensitet över större delen av Vietnam liksom över Laos och Cambodja. De kan när som helst återupptagas norr om 20:e breddgraden.

Dessa bombningar utförda från flygplan har pågått under årat. De har en omfattning utan tidigare motstycke i historien. Deras syfte är att mörda människor, förstöra samhällen och fördärva naturen. Dessa terrordåd har också orsakat en omfattande förintelse. De som beordrar och de som utför dem måste betraktas som skyldiga till folkmord.

Det vietnamesiska folket har med stor framgång slagit tillbaka mot angriparna. Det har vunnit viktiga segrar. Dess kamp, förd under svåra förhållanden och med stora lidanden, kommer att resultera i oavhängighet och fred.

En omfattande solidaritetsrörelse stöder de indokinesiska folkens kamp. Allt fler människor har kommit till insikt om att folket i Vietnam för sin strid i alla folks intresse. USA-imperialismens terrordåd är ett hot mot hela världens fred.

I Sverige har en enig uppslutning skett kring den av riksdagspartierna startade namninsamlingen med kraven att USA skall inställa bombningarna av Vietnam och underteckna fredsavtalet. Denna enighet är ett vittnesbörd om den vrede det svenska folket känner inför terrordåden.

Arbetet inför namninsamlingen är en avgörande uppgift i solidaritetsarbetet för Vietnams folk. Denna arbetsuppgift är emellertid dels tidsbegränsad, dels omfattar den icke alla aspekter av solidaritetsarbetet. Den bör alltså kompletteras. Andra viktiga åtgärder för att i handling uttrycka solidariteten med det vietnamesiska folket är bl. a. följande:

1. Att förbindelserna med Saigonjuntan helt avbryts. Allmänt erkänns det nu ha varit ett "misstag" att Sverige över huvud taget någon gång

erkänt regimen i Saigon. Det är ett slag i ansiktet på det vietnamesiska folket att Sverige fortfarande godtar en företrädare för denna quislingregim som ackrediterad i vårt land.

2. Att regeringen upprättar diplomatiska förbindelser med Republiken Sydvietnams provisoriska revolutionära regering (PRR). Det kan icke av någon förnekas att PRR utövar kontrollen över den helt avgörande delen av Sydvietnams territorium och befolkning. PRR måste betraktas som Sydvietnams lagliga regering. Diplomatiske förbindelser med denna regering står i god överensstämmelse med riktlinjerna för den svenska utrikespolitiken.

3. Att en massiv insats i form av materiellt stöd görs för det vietnamesiska folket. Det svenska statliga biståndet till Demokratiska republiken Vietnam och till PRR bör kraftigt utbyggas utöver de förbättringar som skett under de gångna åren. Den stora förstörelse som vållats av USA:s flygbombardemang kräver omedelbara insatser. Förutsättningar måste anses föreligga att utan dröjsmål organisera detta stöd.

Med hänvisning till det anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till utrikesministern få ställa följande frågor:

Är regeringen beredd att omedelbart bryta alla förbindelser med Saigonjuntan?

Är regeringen beredd att omedelbart upprätta diplomatiska förbindelser med Republiken Sydvietnams provisoriska revolutionära regering?

Är regeringen beredd att föreslå en omedelbar kraftig ökning av det materiella stödet till Demokratiska republiken Vietnam och till PRR?

Denna anhållan bordlades.

§ 9 Interpellation nr 8 om utvidgning av prisstoppet, m. m.

Ordet lämnades på begäran till

Fru MARKLUND (vpk), som yttrade:

Herr talman! I mitten av december 1972 försäkrade finansminister Sträng i ett interpellationssvar att regeringen noga skulle följa konsumentprisernas förändringar. Om det därvid skulle visa sig att prispåslagen skulle "tendera att ligga klart över vad som kan bedömas som nödvändigt" kunde ett återinförande av prisstopp aktualiseras. En vecka senare förelåg uppenbarligen denna situation, eftersom regeringen då gav besked om att priserna på sådana centrala livsmedel som mjölk, grädde och ost samt kött, fläsk och charkuterivaror skulle frysas fast vid prisläget den 21 december. Som motivering angavs att en prisutveckling på livsmedel liknande den under 1972 också kunde påräknas under 1973.

Allt tyder på att denna bedömning var riktig, och prisstoppet på varor som ingen kan undvara var därför ett välkommet initiativ. Men fortfarande är den allmänna prisnivån sådan att det finns anledning notera att åtgärden var otillräcklig. Trots prisstoppet förutses i finansplanen en prisstegring på ca 5 procent under detta år.

De höga priserna på maten slår hårdast mot låginkomsttagare och barnfamiljer. Ju lägre inkomsten är och ju fler barnen i familjen är desto

större blir den andel av inkomsten som går åt till mat. De ekonomiskt sämst ställda tvingas på det sättet att äta billig, näringsfattig mat. I debatten kring frågan om hur "fel" vi äter har anförts sådana uppgifter som att det i Sverige finns län, där 20–25 procent av alla fyraåringar är direkt undernärda. Ett sådant förhållande kan inte bero enbart på dåliga kunskaper om kostens näringsvärde utan säkerligen i hög grad på att man inte har råd att köpa den proteinrika föda som i synnerhet barn i uppväxtåren behöver.

Det nu införda prisstoppet är begränsat – det berör dels inte hela livsmedelsområdet, dels inte andra dagligvaror där prisökningarna på senare år varit ytterst kännbara. I många fall är det här fråga om varor där de nu gällande priserna ger anledning till konstaterandet att vinsterna måste vara omotiverat höga. Det finns följaktligen anledning att utöver införandet av prisstopp också diskutera behovet av att komma åt omotiverade vinster på vissa varor och därigenom åstadkomma prissänkningar.

Med hänvisning till det anförda ber jag om kammarens tillstånd att till herr handelsministern få ställa följande frågor:

Avser regeringen att vidta åtgärder som innebär en utvidgning av prisstoppet att gälla även andra för löntagarfamiljerna nödvändiga varor?

Planerar regeringen några initiativ för att komma åt otillbörliga vinster inom vissa branscher och därigenom åstadkomma prissänkningar?

Denna anhållan bordlades.

§ 10 Interpellation nr 9 om införande av ett system för stereofoniska sändningar inom Sveriges Radio

Ordet lämnades på begäran till

Herr LÖFGREN (fp), som yttrade:

Herr talman! Möjligheterna att i svenska hem avnjuta god musikunderhållning har starkt påverkats av radions programverksamhet. Även om sändningstekniken förbättrats, måste man tyvärr konstatera att Sveriges Radios service till lyssnarna inte utvecklats i takt med teknikens nya möjligheter.

Till följd av grammofon- och ljudbandteknikens utveckling har allt flera musikintresserade personer övergått till stereofonisk återgivning, och högklassig utrustning härför blir alltmera vanlig. I land efter land har radioföretagen anpassat sig efter denna utveckling och bereder radiolyssnarna möjlighet att i betydande omfattning avnjuta stereofoniska musiksändningar.

Sverige har inte följt med i denna utveckling. Orsaken kan inte vara bristande kännedom om teknikens möjligheter. Dröjsmålet med genomförandet av en bättre service på detta område synes närmast bero på obeslutsamhet i fråga om vilket system för stereosändningar som slutgiltigt skall väljas. Här har man dels det s. k. kanalklyvningssystemet, dels det s. k. pilot-tonsystemet att välja mellan. År efter år går, och under tiden erbjuder allt flera länder sina radiolyssnare ökade möjligheter att

genom pilot-tonsystemet avnjuta en förbättrad musikåtergivning.

Att en bidragande orsak till den svenska tveksamheten i fråga om ett slutgiltigt ställningstagande har varit en befarad trängsel inom tillgängligt våglängdsområde är känt, men enligt uppgifter på senare tid skulle detta förhållande ej vara lika besvärande som tidigare beräknats. Om de nu föreliggande uppgifterna är riktiga, skulle något väsentligt hinder ej föreligga för ett användande av pilot-tonsystemet. Det har anförts att det svenska kanalklyvningssystemet skulle möjliggöra en bättre ljudkvalitet. En viss försöksverksamhet har förekommit i Sverige med användning av båda systemen.

I de delar av vårt land där utländska stereosändningar med fördel kan avlyssnas har man redan börjat anpassa sin mottagarutrustning till pilot-tonsystemet. Många av de förstärkare som i dag förekommer i handeln är redan utrustade för mottagning av stereosändningar enligt pilot-tonsystemet. På andra håll avvaktar man att komplettera sin utrustning och väntar med otålighet på att Sveriges Radio skall uppnå en slutgiltig överenskommelse med televerket angående det sändningssystem som skall komma till användning i Sverige, så att radiolyssnarna kan få den service som ges i andra länder i fråga om sändningar av stereofoniska program.

Med anledning av det anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till herr utbildningsministern rikta följande frågor:

1. När kan man förvänta, att ett slutgiltigt ställningstagande kan komma till stånd beträffande det system för stereofoniska sändningar inom Sveriges Radio som skall användas?

2. När kan vi räkna med att Sveriges Radio börjar med stereofoniska sändningar, som numera är ett uppskattat inslag i de flesta andra länders service till radiolyssnarna?

Denna anhållan bordlades.

§ 11 Interpellation nr 10 om ökad information angående universitetens och högskolornas utbildningsutbud

Ordet lämnades på begäran till

Herr LARSSON i Staffanstorp (c), som yttrade:

Herr talman! Dagens akademikerarbetslöshet är besvärande. Många är oroliga för sin framtida sysselsättning. Den fortlöpande starka ökningen av antalet examinerade från universitet och högskolor ställer ökade krav på den organisation som skall hjälpa de examinerade in i förvärvslivet. De studerande frågar nu i ökande omfattning vilka arbetsmöjligheter det finns efter studiernas slut. Tillgängliga uppgifter visar att inskrivningen vid de fria fakulteterna mer än tredubblats under 1960-talet. Särskilt kraftig har ökningen vid samhällsvetenskaplig fakultet varit. Under senare år har dock en viss minskning i antalet nyinskrivna kunnat konstateras, vilket torde bero på den osäkra arbetsituationen.

UKÄ framhåller i årets petita att den konstaterade minskningen av studerandetillströmningen uteslutande gäller de fria fakulteterna och

omtalar att minskningen kom ett par år tidigare än väntat. Minskningen av inskrivningen får dock inte någon omgående verkan på arbetskraftsutbudet. Antalet examinationer kommer att stå i förhållande till det stora antal studerande som nu befinner sig i utbildningsgången. Det bör också noteras att även examensökningen vid de spärrade utbildningslinjerna kommer att bli betydande.

Den fråga som reses är om Sverige i dag utbildar för många akademiker. Det blir en väsentlig uppgift för samhället att se till att arbetsmarknaden har förmåga att suga upp de nya kategorier högskole- och universitetsutbildade som söker arbete.

I en undersökning, gjord av Lunds studentkår jämte SYO-funktionen, bland en rad olika företag om deras rekryteringsbehov av akademiker framgick bl. a. att kunskapen om de s. k. YRK-kurserna vid universiteten var så gott som obefintlig. Man kände alltså inte till att det finns en utbildning vilken företagen med fördel borde utnyttja vid sin personalrekrytering. Bristen på information om YRK-kurserna är särskilt uppseendeväckande mot bakgrund av att dessa är tillkomna för att underlätta utträdet på arbetsmarknaden.

Troligtvis kan man också på andra områden finna en förvånande stor okunnighet hos företagen om den arbetskraft som ställs till förfogande från de högre utbildningsinrättningarna.

Den refererade företagsenkäten visade uppenbart att man haft för litet information både från utbildningsmyndigheterna och från AMS. Arbetsgivarnas kunskap om den högre undervisningen måste förbättras.

Man kan för detta ändamål tänka sig flera olika vägar. SYO-funktionerna borde kunna utvecklas till att bli tvåsidiga informationsorgan, som dels informerar företagen om vilka utbildningsmöjligheter som står till buds, dels informerar de studerande om de krav som ställs från arbetsmarknadens sida. En möjlig väg är också att de centrala utbildningsmyndigheterna aktiverar sin informationsverksamhet till företag och företagsorganisationer.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till herr utbildningsministern få ställa följande fråga:

Är statsrådet beredd vidta åtgärder för att öka arbetsgivarnas kunskaper om universitetens och högskolornas utbildningsutbud för att därigenom underlätta akademikernas utträde på arbetsmarknaden?

Denna anhållan bordlades.

§ 12 Till bordläggning anmäldes Kungl. Maj:ts denna dag på rikssalen avlämnade

dels proposition nr 1 angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1973/74,

dels ock berättelse till 1973 års riksdag om vad i rikets styrelse sig tilldragit.

§ 13 Anmäldes och bordlades Kungl. Maj:ts propositioner:

Nr 2 angående utgifter på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1972/73

Nr 4 med förslag till lag om handläggning av vissa ärenden angående ersättning enligt lagen (1954:243) om yrkesskadeförsäkring m. m.

Nr 5 angående ratificering av ändring i internationella arbetsorganisationens stadga

Nr 6 med förslag till förordning om ändring i förordningen (1966:21) om särskild skatt på motorbränslen

§ 14 Anmäldes och bordlades

Berättelser

Nr 2 Justitieombudsmännens ämbetsberättelse

Nr 3 Riksdagens revisorers verksamhetsberättelse för år 1972

Nr 4 Riksdagens löne delegations redogörelse för dess verksamhet under år 1972.

§ 15 Anmäldes och bordlades följande motioner:

Nr 1 av herr *Hermansson m. fl.* om övergång till republik

Nr 2 av herrar *Molin* och *Ullsten* om intagande i riksdagens protokoll av visst skriftligt material

Nr 3 av herr *Sjöholm* om personlig frihet i fråga om partipolitisk tillhörighet och religiös samfundsanslutning

Nr 4 av herr *Sjöholm* angående riksdagens arbetsformer

Nr 5 av herr förste vice talmannen *Bengtson* om införande av tvåkalenderårsperiod för statsbudgeten

Nr 6 av herr *Wiklund* i Stockholm angående informationen om statliga utredningar

Nr 7 av herr *Helén m. fl.* om rätt till avdrag vid taxering till statlig inkomstskatt av gåvor till religiösa ändamål m. m.

Nr 8 av herr *Helén m. fl.* om slopande av reklam- och annonsskatten

Nr 9 av herr *Henmark* om vidgad rätt till förlustutjämnning i vissa fall vid taxering för inkomst

Nr 10 av herrar *Henmark* och *Rydén* om stöd åt små och medelstora företag genom differentiering av arbetsgivaravgiften

Nr 11 av herr *Hermansson m. fl.* om slopande av mervärdeskatt på livsmedel

Nr 12 av herr *Levin* om tillämpningsföreskrifter till kilometerskatteförordningen

Nr 13 av herr *Levin* om slopande av mervärdeskatt på livsmedel, m. m.

Nr 14 av herr *Sjöholm* om bättre information rörande källskatteavdrag på löneinkomster

Nr 15 av herr *Sjöholm* angående jämlikhet och rättvisa i beskattningen

Nr 16 av herrar *Torwald* och *Norrhy* i Gunnarskog angående avlämnandet av självdeklaration

Nr 17 av herr *Winberg m. fl.* om vidgad rätt till avdrag vid inkomsttaxering för resor mellan bostad och arbetsplats

Nr 18 av herr *Hermansson m. fl.* om svenskt erkännande av Demokratiska folkrepubliken Korea m. m.

Nr 19 av herr *Hermansson m. fl.* om upprättande av diplomatiska förbindelser med Republiken Sydvietnams provisoriska revolutionära

Nr 3

Torsdagen den
11 januari 1973

regering

Nr 20 av herr *Werner* i Malmö angående principbeslutet om en procent av bruttonationalprodukten till u-landsbistånd

Nr 21 av herr *Fågelsbo* angående krigsplaceringen av värnpliktiga lantbrukare

Nr 22 av herr *Gustavsson* i Nässjö *m. fl.* om lekmannastyrelset inom försvaret

Nr 23 av herr *Hermansson m. fl.* om sänkning av pensionsåldern till 65 år

Nr 24 av herr *Hermansson m. fl.* om införande av en allmän social försäkring

Nr 25 av herr *Petersson* i Röstånga om rätt till ersättning från allmänna försäkringen vid könsbyte

Nr 26 av herr *Nilsson* i Agnäs om förbud mot rökning i taxibilar

Nr 27 av herr *Sjöholm* om samhällelig kontroll av prostitutionen

Nr 28 av herr *Sjöholm* om skyndsamt framläggande av förslag till ny abortlagstiftning

Nr 29 av herrar *Torwald* och *Bengtsson* i Göteborg om ökat stöd för inköp av motorfordon åt handikappade

Nr 30 av herr *Wiklund* i Stockholm om varningstext på medicin som nedsätter förmågan att framföra fordon

Nr 31 av herr *Helén m. fl.* om höjning av anslaget till Bidrag till fria kristna samfund *m. m.*

Nr 32 av herrar *Molin* och *Ahlmark* om rätt till författarsättning för lån från vetenskapliga bibliotek

Nr 33 av herr *Sjöholm* om förbud mot boxning

Nr 34 av herr *Sjöholm* om skydd för idrottsmans rätt att utöva sin idrott

Nr 35 av herrar *Torwald* och *Bengtsson* i Göteborg angående statsbidraget till verksamheten vid Göteborgs museer

Nr 36 av herrar *Wikström* och *Källstad* om statsbidrag till Nordiska ekumeniska institutet

Nr 37 av herr *Henmark* om ökad vidareutbildning av sjuksköterskor

Nr 38 av herr *Henmark* om överförande av viss lärarpersonal vid landstingens gymnasieskolor till statligt reglerade tjänster

Nr 39 av herr *Wikström m. fl.* om förbättrad språkundervisning

Nr 40 av herrar *Bergqvist* och *Rosqvist* angående överförandet av svenska fartyg till utländsk flagg

Nr 41 av herrar *Henmark* och *Eriksson* i Arvika om lägre telefontaxa för pensionärer och handikappade

Nr 42 av herrar *Henmark* och *Jonsson* i Mora om utsträckt giltighet av det s. k. 67-kortet vid SJ

Nr 43 av herr *Henmark m. fl.* angående utbyggnaden av riksvägar inom Kristianstads län

Nr 44 av herr *Levin* angående SJ-biljetters giltighetstid

Nr 45 av herr *Nilsson* i Agnäs om förbud mot transport av djur i SJ:s passagerarvagnar

Nr 46 av herr *Nilsson* i Agnäs om rökförbud i serveringsutrymmen på tåg

Nr 47 av herrar *Nilsson* i Agnäs och *Fridolfsson* i Stockholm angående saltspridningen på trafikleder

Nr 48 av herr *Torwald m. fl.* om höjd trafikstandard på inlandsbanan

Nr 49 av herr *Fågelsbo* angående stödet till skogsbilvägar

Nr 50 av herrar *Henmark* och *Larsson* i Borrby om ändrad dispensgivning enligt kommunala renhållningslagen, m. m.

Nr 51 av herrar *Henmark* och *Möller* om särskild information till allmänheten rörande djurhållning

Nr 52 av herrar *Wikner* och *Karlsson* i Malung om lagstadgat skydd för vilt vid skogsvård och skogsavverkning

Nr 53 av herr *Måbrink m. fl.* angående utbyggnaden av Ljusnan

Nr 54 av herr *Westberg* i Ljusdal *m. fl.* angående utbyggnaden av Ljusnan

Nr 55 av herr *Henmark* om upptagande av Simrishamn m. fl. kommuner inom Kristianstads och Malmöhus län i allmänna stödområdet

Nr 56 av herrar *Henmark* och *Hörberg* om pensionsutjämning och förhandlingsrätt för pensionerade statstjänstemän

Nr 57 av herr *Westberg* i Ljusdal *m. fl.* om ökade resurser till prognosverksamheten för arbetsmarknadens behov

Nr 58 av herr *Wikner m. fl.* om utökade möjligheter till flyttningsbidrag enligt arbetsmarknadskungörelsen

Nr 59 av herr *Hermansson m. fl.* om införande av hyresstopp

Nr 60 av herrar *Torwald* och *Hörberg* om ändrade bestämmelser för värmeisolering i fastigheter

§ 16 Herr talmannen meddelade att Kungl. Maj:ts propositioner nr 1, 2, 4, 5 och 6, justitieombudsmännens ämbetsberättelse, riksdagens revisorers verksamhetsberättelse, riksdagens lönelegations redogörelse samt motionerna nr 1–60 skulle sättas sist på föredragningslistan för morgondagens sammanträde.

§ 17 Meddelande ang. enkla frågor

Meddelades att följande enkla frågor framstälts, nämligen

den 10 januari av

Nr 1 Fröken *Eliasson (c)* till herr jordbruksministern om ökat återbruk av papper m. m. inom avfallshanteringen:

Vilka åtgärder planerar statsrådet vidta för att främja en både ur miljömässiga och ekonomiska synpunkter önskvärd utveckling i fråga om återbruk av papper m. m. inom avfallshanteringen?

Nr 3

Torsdagen den
11 januari 1973

Nr 2 Herr *Richardson* (fp) till herr kommunikationsministern angående studeranderabatterna på SJ:

Är statsrådet beredd att i samråd med utbildningsmyndigheter och studerandeorganisationer finna en lämplig lösning på frågan om studeranderabatter på SJ?

den 11 januari av

Nr 3 Herr *Hamrin* (fp) till herr finansministern om åtgärder mot bok om hembränning:

Vilka åtgärder tänker statsrådet vidtaga med anledning av annonser i svensk press rörande försäljning av en norsk "succébok" om hembränning?

den 10 januari av

Nr 4 Herr *Strindberg* (m) till herr utbildningsministern angående skolans engagemang i namninsamlingen för fred i Vietnam:

Anser statsrådet det vara lämpligt att skolan – t. o. m. på grundskolenivå – engagerar sig i namninsamlingen för fred i Vietnam med tanke på att man då delvis riktar sig till minderåriga elever utan erforderlig insikt om uppropets bakgrund och syfte?

den 11 januari av

Nr 5 Fru *Thorsson* (s) till herr försvarsministern angående det svenska ställningstagandet till kärnvapen:

Kan försvarsministern kommentera uppgiften i en av dagens tidningar att den tekniska utvecklingen på kärnvapenområdet skulle kunna föranleda en omprövning av det svenska ställningstagandet till dessa vapen?

Nr 6 Fru *Thorsson* (s) till herr industriministern om inspektion av svenska kärnkraftsanläggningar:

När kan Sverige förväntas ingå avtal med IAEA om inspektion av svenska kärnkraftsanläggningar som en konsekvens av undertecknandet och ratificeringen av icke-spridningsavtalet?

Nr 7 Herr *Molin* (fp) till herr socialministern angående väntetiderna inom sjukvården:

Anser statsrådet att det under våren 1971 och 1972 inträffat sådana förändringar i fråga om väntetiderna inom sjukvården att särskilda åtgärder från samhällets sida är motiverade?

Nr 8 Herr *Molin* (fp) till herr statsrådet Moberg angående utbildningen vid de filosofiska fakulteterna:

Avser statsrådet att utnyttja riksdagens bemyndigande att generellt eller lokalt upphäva § 31 i kungörelsen om utbildning vid de filosofiska fakulteterna?

Nr 9 Herr *Petersson* i Gäddvik (m) till herr industriministern om förflyttning av LKAB:s huvudkontor till Norrbotten:

Kan herr statsrådet upplysa om när LKAB:s huvudkontor flyttas till Norrbotten i enlighet med riksdagens rekommendation?

Nr 3

Torsdagen den
11 januari 1973

Nr 10 Herr *Romanus* (fp) till herr kommunikationsministern angående tobaksrökning i taxibilar:

Vill statsrådet medverka till att taxiförare som så önskar ges rätt att utöva sitt arbete utan att utsättas för tobaksrök?

Nr 11 Herr *Lorentzon* (vpk) till herr industriministern angående statligt övertagande av fabriksbyggnader och tomtmark vid driftinskränkningar:

Hur ser statsrådet på frågan om att för statligt produktionsinitiativ utnyttja erbjudande från företag om att utan kostnad överta fabriksbyggnader och tomtmark där driften kommer att nedläggas såväl som att föra motsvarande förhandlingar rörande inom företag nedläggningsbeslutade fabriker?

Nr 12 Herr *Levin* (fp) till herr finansministern om införande av ett löne- och vinstutdelningsstopp:

Har finansministern för avsikt att försöka hejda den allmänna prisutvecklingen genom att verka för ett löne- och vinstutdelningsstopp såsom ett komplement till det nyligen införda prisstoppet?

Nr 13 Herr *Johansson* i Holmgården (c) till herr försvarsministern angående förläggande av ett fredsförband till Arvidsjaur:

Inrymmer det i propositionsförteckningen upptagna förslaget om "Vissa organisationsfrågor rörande försvaret" förslag till nytt fredsförband att förläggas till Arvidsjaur?

§ 18 Kammaren åtskildes kl. 16.15.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert